

Doch wat men niet voelt, wat men niet inzien en waar men niet op ingaat, is het derde stuk der Belijdenis, dat diezelfde Jesus niet alleen onze hoogste Leeraar en onze enige Hoogepriester, maar ook onze eeuwige Koning is, en dat we in diepe eerbiedigen ook die koninklijke majesteit van den Middelaar hebben te eeren. Dat derde ambt van den Middelaar loochent men wel niet; als 't er op aankomt, zelfs van ganser harte belijden; maar als ge nu vraagt, of met de Koninklijke majesteit van onzen Middelaar nu ook voort in het leven gerekend wordt, of het beslag op den verlosser legt, en of het zijn dagelijksch beoefenen is, om onzen Heiland ook als Koning de eere te geven die hem toekomt, — dan kan 't antwoord helaas veelal niet dan ontkennend luiden. Jesus mijn Leeraar men brengt 't in praktijk bij 't lezen van 't Evangelie, zoo men eenigzins daartoe Gods heilige openbaring wil leeren kennen. Jesus mijn Hoogepriester men zingt en jubelt er van, omdat men in Jesus als zijn Verlosser mag roemen. Maar als ge nu aan dat derde toekomt, o, dan wil men 't ook wel meesingen: „Leef, o Koning, leef, dat u niet weestreef, maar voort in verded 't 't leven maakt dit Koningschap van den Christus geen indruk. Men leeft er niet uit, men denkt er niet over, men roept 't niet in, men wijdt er zich niet aan toe.

Vraagt ge, of men dan toch niet van harte belijdt, dat aan Jesus „alle macht gegeven is in hemel en op aarde“, dan natuurlijk zucht men voor wat Jesus zelf, vlak voor zijn hemelvaart, betuigt heeft. Wijst men er u op, hoe de Apostel des Heeren het aan de Efeziërs betuigt, hoe God Almachtig de sterkte van zijn macht juist daarin getoond heeft, dat Hij den Middelaar „gezet heeft tot zijn rechterhand in den hemel, verre boven alle overheid en heerschappij, en heeft alle dingen zijn voeten onderworpen“, dan zucht ge even willic voor dit apostolisch woord, en voelt u rijk in Hem, die gesteld is tot een Hoofd boven alle dingen. Toegekomen aan de belijdenis van zijn Koningschap, die Jesus zelf voor Pilatus aflegde, dringt 't zich vanzelf aan u op, wat hoog te bekeken een Koningschap moet hebben, dat Jesus op zulk een oogenblik tegenover den landvoogd van Rome's machtigen keizer zoo scherp naar den voorgrond schoof, dat 't opschrift op zijn kruis zelfs niet spreekt van verlossing, maar eenigzins van zijn eeuwige Koningschap. En hoort ge dan bovendien nog uw Heiland zelfs in zijn Hoogepriesterlijk gebed betuigen, en er nadruk op leggen, dat de Vader „hem macht gegeven heeft over alle vleesch“, dan gaat er toch een nieuw en rijker licht voor u op over de zoo plechtige betuiging die Jesus ten aanhoore van zijn jongeren uitsprak: „Ja, Vader want alzo is geweest het welbehagen voor u. Alle dingen zijn mij overgegeven van mijn Vader, en niemand kent den Zoon dan de Vader, en den Vader dan de Zoon en wien het de Zoon wil openbaren.“

Wie kan nu deze veelvuldige uitspraken van Jesus en zijn apostelen herlesen, zonder zelf te gevoelen, dat hij gedurig in de eerebelijdenis aan het Koningschap van Christus te kort schoot. Vooral het Methodisme heeft ons hierin verleid. Niet de Hervormden, deren mogen soms overdreven hebben, en de aanbidding van den Drieëenigen God te weinig tot haar recht hebben doen komen, maar in Hervormd althans hield men met beide handen aan de belijdenis van den Christus als onzen Heere en onzen Koning vast. Het Methodisme daarentegen droeg zoo eenzijdig, bijna uitsluitend, enkel op de verlossing van onse ziel aan, dat de eerebelijdenis aan Jesus schier geheel in dien nooit eindigenden dank aan den Verlosser opging.

Wel, dit zij erkend, sprak men ook onder de Methodisten steeds van den Christus als onzen Heere, en bedoelde, zoo dikwijls als den Heere gesproken werd, zoo goed als immer den Christus en niet den Vader, maar dat in dit woord Heere juist het Koningschap van Christus tot uiting kwam, werd niet doorzien en niet gevoeld. Men bleef aan het eigenlijke Verlossingswerk hangen, en aan de eerebelijdenis voor de majesteit van den Koning van het Godrijk werd ter nauwernood gedacht.

Dit nu heeft de Christenheid in breeden kring maar al te zeer van het aanbeiden van de Majesteit van onzen Koning verreed, en hieruit nu is 't te verklaren, dat, buiten het geloofsterrein, op het publieke erf van 't leven, niet dan bij hooge uitzondering met het Koningschap van Christus gerekend wordt. Vooral in de Engelse en Amerikaanse stichtelijke literatuur merkt ge 't dan ook, hoe bij alle warme hulde aan den Christus als onse Middelaar, in de sake van land en volk zoo goed als nimmer met Jesus' Koningschap gerekend wordt.

Gelukkig is het ten onzent beter. Hier beheerscht de vraag van voor of tegen den Christus zelfs den geestestoon van onze Staatkundige partijen. Alleen maar, de Methodisten houden zich ook ten onzent daarvan op eerbiedigen afstand. Dat onse Heiland als onse Koning ook in de sake van land en volk meesprekt, kunnen ze maar niet inszien. De naam van Jesus raakt alleen het leven hunner ziel, en de ziel van hen die ze tot bekeering brengen.

Juist hierin nu gaan, wie, in 't voetspoor onzer vadersen, 't Calvinistisch element tot zijn recht deden komen, vrijer uit. Nog niet genoegzaam. Aan een geestelijke epidemie als het Methodisme deed opkomen, ontkomt niemand. Maar toch, in onse engere kringen voelt men voor het Koningschap van Jesus nog wel te dege en komt 't althans ten deele nog tot zijn recht.

Wie naar eisch in de waarheid onderlegt is, is er zich dan ook ten volle bewust van, dat 't niet anders kan. Jesus is toch de eigen Zoon des Vaders, zelf God in het volle Goddelijk-Drieëenige wezen. Hoe zou dan 't wereld-regiment van Jesus af te scheiden zijn. De Zoon des Vaders heeft zich, ons roekend, ons beoefend en om ons te redden, vernederd en is den menschen gelijk geworden, maar als loon op zijn Kruis heeft de Vader aan dien Godmensch een heerschappij geschonken, die alle macht in hemel en op aarde in zich sluit, en die bij niets wat op aarde of in den hemel plaats grijpt, kan worden weggedacht. Jesus is niet enkel gekomen om te prediken, maar heeft in zijn wonderen het besit van een heilige wilsmacht van Koninklijke majesteit reeds destijds gedurig geopenbaard. En daar onse siele saligheids samenhangt met heel ons leven, en onse persoonlijk leven met 't lot van volk en vaderland, en 't lot van volk en vaderland met alle wereldgebeurten, zoo voelt toch al wie 't indenk, dat onse Heiland ook ons persoonlijk niet bij de verworven verlossing behoeden kan, zoo hij niet als Heer en Koning alle dingen aan zich onderworpen heeft en alle dingen in naam des Vaders regert. Regert in onse siele. Regert in onse huijelij leven. Regert in 't leven van ons volk. Regert in de Koninkrijken der aarde, en in de heerschen der

engelen. Regert met alomvattende mogenheden in 's Vaders hoogheiligen naam.

Dit nu voelt men ook op dit oogenblik weer. Is de majesteit van Jesus als uw Koning voor u een waarheid en werkelijkheid ook in wat over het lot van uw Vaderland beslissen zal, dan dient ge uw Koning ook in uw publiek optreden.

Te zeggen: Jesus is ja, mijn Verlosser, maar dit heeft niets met mijn liefde voor volk en vaderland te maken, ware in uw belijden van den Christus een niet te verschoonen tegenstrijdigheid.

Christus ontmoeten in de bidcel, maar buiten de bidcel uw Heiland versaken, is ontheiliging van uw gebed.

Dr. A. K.

Amsterdam, 20 Juni 1913.

Ds. D. E. Boeke, Hervormd predikant te Eerland op Texel, volgt blijkbaar, trots zijn letwat geroerde standplaats, met groote belangstelling het kerkelijk leven op het „vasteland“; vooral de Evangelisatiearbeid heeft de warme sympathie van zijn hart. Vandaar, dat hij in April van dit jaar naar Amsterdam toog om ons Congres voor Gereformeerde Evangelisatie bij te wonen, en waar hij op dit congres zelf niet aan het woord kon komen, gaf hij nu de „indrukken“ van ons congres opgevange, waar in een viot geschreven brochure, onder den titel *Gereformeerde Evangelisatie* bij Kirberger en Kesper te Amsterdam uitgegeven.

Reeds op zichzelf valt het feit te waardeerden, dat deze Hervormde predikant — hij was, meenen we, de eenige — ons Congres bijwoonde, en nog meer, dat hij op zoo sympathieken toon over ons Congres schreef. Als vurig voorstander der „Volkskerk“ en trouw volgeling van Dr. Kromsigt, kan hij wel niet geheel nalaten tegen ons kerkelijk standpunt te reageren; ook is het beeld, dat hij met zijn camera opving van de verschillende sprekers, wel eenigermate beïnvloed door zijn persoonlijke sympathieën en kan men zeer goed merken, wie onder voormannen het meest en wie het minst bij de heeren der Volkskerk in de gratie staan; maar al is het beeld daardoor ietwat subjectief gekleurd, toch neemt dit niet weg, dat we dit vlugschrift gaarne aan onze lezers aanbevelen en dat we zeer de poging van Ds. Boeke waardeeren, om wat in onze kringen over den Evangelisatiearbeid gedacht wordt, ook in de Hervormde kringen meer bekend te maken. Ds. Boeke moge een kerkelijk man wezen, hij is toch niet zóó in zijn Kerk opgegaan of hij heeft nog een open oog voor het goede wat buiten zijn Kerk gevonden wordt. Hij vindt het heerlijk, dat de Gereformeerde Kerken, „die veelal met hare leden zoozeer „afgescheiden“ zijn van de massa onzes volks, ontwakten tot een brandenden ijver om de verlorenen te zoeken en het Evangelie ook buiten haar dilleke muren uit te dragen“. Hij komt met verantwoordelijkheid op tegen de voorstelling, die bij enkele Hervormde broeders schijnt te bestaan, alsof het evangeliseren van onze Kerken alleen ten doel zou hebben „dijctjes te vangen“, en verklaart ronduit, dat wie zo denkt, „het Congres onrecht doet en het miskent in de eerlijkheid, Christelijke liefde en heilige erbarming met het verlorenen“. Hij brengt warme hulde aan menig goed woord op het Congres gesproken, en vooral het referaat van Prof. Bavinck wordt met veel lof vermeld. „Met weemoed“ en zelfs „met dreigende bitterheid“ moet hij vooris het feit erkennen, dat de Volkskerk nog altijd blind blijft voor of afkeerig van het levensbelangder Kerkelijke Evangelisatie en dat ons congres in dit opzicht wel een beschamend voorbeeld voor de Hervormde Kerk was. Voorts spreekt er een waarlijk Christelijke geest uit zijn wensch, dat in de toekomst geen hatelijke concurrentie op dit gebied tusschen Hervormden en Gereformeerden moge bestaan om elkander zielen „af“ te vangen, maar alleen een edele wedijver om medearbeiders te zijn tot uitbreiding van het Koninkrijk des Heeren.

Ook met de kritiek, die hij op den arbeid van het Congres uitoefent, kunnen onze Kerken winst doen, voorzover deze kritiek den algemeenen arbeid aangaat. Voorzover hij daarentegen kritiek wil oefenen op de gehouden referaten, schijnt deze kritiek ons ietwat voorbarig. Eerst wanneer de acta van Congres in het licht verschijnen zijn en rustige overweging van het gesprokene mogelijk is, kan grondige kritiek aan het woord komen; nu was ze praematur. Daarbij komt, dat Ds. Boeke zelf een beaalt voorstander is van *Kerkelijke* Evangelisatie en daarom niet best te spreken is over degenen, die met hem van inszicht verschillen en voor den vrijen arbeid der geloovigen nog een terrein willen overhouden. Toch zou het onbillijk wezen, een al te ernstigen maatstaf aan te leggen aan deze weergave van vluchtig opgevange indrukken. Meer dan dit geeft dit vlugschrift niet, en zoo beiden is er alle reden om Ds. Boeke dankbaar te wezen voor deze crayonteekening, die hij van ons congres ons gaf.

Ds. Bos.

Naar men van bevriende zijde ons mededeelt, is Ds. Bos ernstig ongesteld en is daaraan alleen te wijten, dat de rectificatie van wat hij ons ten laste lei, in de *Wachter* nog niet is verschenen. Natuurlijk verklaart dit volkomen, waarom de *Wachter* op ons antwoord nog niet inging, en zullen we geduldig wachten, in de hoop, dat Ds. Bos spoedig herstellen moge en in staat zal zijn zijn arbeid aan de *Wachter* te hervatten.

Evangelisatie-arbeid.

Een der moeilijkste vragen, die bij den Evangelisatie-arbeid aan de orde komen, is wel deze, in hoeverre deze arbeid van de Kerk als instituut moet ultgaan, d.w.z.,

door den Kerkeraad moet worden geïnstitueerd en geleid, en in hoeverre hier een plaats moet worden overgelaten aan de vrije actie der geloovigen. Neem bijv. de Zondagschool, waar aan verwaarloosde kinderen onderwijs in de eerste begijnen der Christelijke religie wordt gegeven. Mag zulk een Zondagschool alleen door den Kerkeraad worden opgericht en moeten de onderwijzers door den Kerkeraad worden aangesteld en geïnstrueerd worden, of mogen ook particuliere geloovigen dit werk ter hand nemen krachtens de algemeene roeping, die elk Christen heeft om het Evangelie te verkondigen en te belijden.

Nu is het zeker niet gemakkelijk, hier in elk bijzonder geval de juiste grenslijn te trekken, maar tegenover het drijven van sommigen in onze dagen om als een Gereformerd beginsel te poneeren, dat alle Evangelisatie-arbeid kerkelijk moet wezen en alleen van de Kerk mag ultgaan, mag toch wel eens herinnerd worden, dat dit beginsel niet Gereformeerd, maar Roomsch is.

Althans, zoo oordeelt de grootmeester van ons Gereformeerd Kerkrecht Voetius er over, en het is wel de moeite waard, wat hij over deze zaak schrijft, hier aan onze lezers mede te deelen. Natuurlijk gaat wat hij zegt niet rechtstreeks over Evangelisatiearbeid en Zondagschool, die in zijn dagen onbekend waren, maar het geval, dat hij behandelde, bleef met dezen Evangelisatiearbeid toch een treffende analogie, en de begijenen, waarom het hier gaat, zijn dezelfde. Het gold n.l. de vraag of het onderwijs, aan weeskinderen, die in een gesticht verpleegd werden, van den Kerkeraad moest ultgaan of mocht geregeld worden door de particuliere geloovigen, die als regenten over het hoofd van zoo'n stichting stonden. Ook toen waren er blijkbaar drijvers, die meenden, dat alle „onderwijs in de religie“ alleen van den Kerkeraad moest ultgaan, en dat regenten, die enkele vrome mannen aanstelden, die deze kinderen onderwezen in de elementa religie en pietatis, in de eerste begijnen der christelijke religie en Godsalligheid, daarmee te kort deden aan de macht van den Kerkeraad en van het kerkelijk ambt. Voetius begint nu met er op te wijzen, dat onze Synode van Dordrecht in 1619 drielei vorm van catechisatie heeft ingesteld: de huis catechisatie, de school catechisatie en de kerk catechisatie en dat hier reeds uit volgt, dat het naar het oordeel onzer Synode zeker geoorloofd is, — zonder dat hierna in het minst te kort wordt gedaan aan het gezag van den Kerkeraad, — dat vaders en moeders hun kinderen toevertrouwen aan een of ander particulier geloovige, die in hun plaats, omdat zij hiervoor geen gelegenheid hebben of nog te onwetend zijn, de kinderen privaot onderwijzen in de Christelijke religie en hun leeren hoe ze bidden moeten. „Al te onbeduidend is, zoo laat hij er op volgen, wat ik me herinner, dat door sommige onervaren en strijdachtige menschen, die zelf niets goeds willen of kunnen doen en ook anderen niet toelaten het te doen, wordt tegengeworpen dat zulke oefeningen in huis of in gezelschap zouden te kort doen aan de eenheid en de vereeniging der Kerk of aan de directe tieve macht, die aan den Kerkeraad toekomt“. Ter weerlegging van dit argument, dat ook thans nog weer aangevoerd wordt, merkt Voetius dan voorts op, dat toch wel niemand zal beweren, dat de regermacht, die in de families en gezinnen wordt uitgeoefend, op zich zelf afbreuk doet aan de regermacht van den stedelijke magistraat, of van de vorsten en overheden in het algemeen. Voorts wijst hij er op, dat indien dit beginsel eenmaal geponcerd wordt, hieruit logisch en consequent zou volgen, dat dan ook belet moest worden alle private bespreking van de Schrift en heilige dingen tusschen twee of drie personen in hun huis of in een gasthuis of in eenzelfde schip zittende, of naar het voorbeeld der discipelen (Luc. 24) saam wandelende. Zelfs moet men dan nog verder gaan en ook alle private en eenzame studie van de Heilige Schrift verbieden wegens het gevaar van scheuring en ketterij, dat hieruit volgen kan en niet zoo zelden gevolgd is. Dit alles, zegt hij, willen de Papisten, die aan de leeken zelfs verbieden de Schriften te lezen. Maar, gaat hij voort — en vooral deze laatste opmerking is voor het vraagstuk, dat ook thans de geesten bezig houdt, wel van groot belang — wellicht zal iemand aanhouden en beweren, dat althans vooral de *vergansing* en *macht* om zulke particuliere catechisaties, bijbellesingen, enz. te houden door ieder, die dit doen wil, aan den Kerkeraad moet gevraagd worden. Hierop antwoordt Voetius, dat dit *verzuim* als twee druppelen waters gelijkt op het voorgeven der Papisten, dat leeken den Bijbel niet mogen lezen, tenzij ze daartoe vooraf een schriftelijke vergunning van den Bisschop ontvangen hebben.

Men vindt dit alles bij Voetius in zijn *Politia Ecclesiastica*, lib. I, tract I, cap. V, p. 79. Het is misschien niet ondienstig, aan dit afdoende betoog van Voetius nog eens in onze dagen te herinneren. Het Kerkisme speelt ook nu een niet onbelangrijke rol. En Voetius heeft volkomen gelijk: die Kerkelams niet Protestantsch, maar Roomsche.

Ouders of getuigen?

XVIII (Slot).

De beslizing der Amsterdamsche Synode, dat kinderen van doopleden als „zaad der Kerk“ recht op den doop hebben, maar dat bij hun doop als nadere waarborg voor de opvoeding doopgetuigen moeten optreden, die bevoegd zijn de stipulaties bij den doop aan te gaan en op wier belofte de Kerk staat kan maken, is dus geheel in overeenstemming met wat onze Gereformeerde Kerken steeds hebben gewild, wordt gedekt door het gezag van hoogstaande mannen

als Calvijn, Beza, Voetius, Hoornbeek e. a. en is gesancioneerd door de besluiten onzer vroegere nationale Synodes, die zich steeds in denzelfden geest hebben uitgesproken. Onzes insiens is er dan ook geen andere uitweg mogelijk. Weigert men aan zulke kinderen den doop, dan vervalt men in de dwaling der Independenten, beperkt eigenmachtig het Genadeverbond Gods en onthoudt aan de kinderen het teken en zegel des verbonds, waarop ze recht hebben. En op Gereformeerd standpunt is dit te erger, omdat men dit doet, niet omdat men principieel ontkent, dat deze kinderen nog een zaad der Kerk zijn, maar om de zonde der ouders te straffen, die nog nalieten belijdenis des geloofs af te leggen, wat, gelijk onze vaders terecht opmerkten, in strijd is met den door God gestelden regel, dat de kinderen niet dragen zullen de ongerechtigheid hunner ouders. Maar ook, aan den anderen kant, moet even stipt en streng worden vastgehouden, dat het Sacrament niet ontheiligd mag worden, en dit zou zeer zeker geschieden, wanneer de Kerk geen genoegen nam waarborg ontving, dat het te doopen kind in de Gereformeerde religie zal worden opgevoed. De belofte der ouders kan in dit geval, waar ze zelf nog geen belijdenis des geloofs hebben afgelegd, dezen *volgenden* waarborg niet geven, en daarom moeten er doopgetuigen optreden, die de belofte afleggen en voor de opvoeding van het kind borg staan. Dit laatste doen ze natuurlijk alleen, zoolang de ouders nog niet tot belijdenis des geloofs zijn gekomen; zoodra de ouders zelf belijdende leden zijn geworden, rust de volle verantwoordelijkheid weer op hen, en is de taak der doopgetuigen afgelopen.

Dat deze regeling voor dit abnormale geval in de praktijk eigenaardige moeilijkheden meebrengt, spreekt wel vanzelf. Was er dan ook een andere en betere weg aan te wijzen, zoo zouden we geen bezwaar hebben om dien weg aan onze Kerken aan te bevelen. Maar alle andere uitwegen, die men heeft aangewezen, komen of op een beperking van het Genadeverbond of op een verzakking van de noodige waarborgen bij den doop neer, en kunnen daarom uit deze moeilijkheid onze Kerken niet uithelpen. Onze vaders hebben met groote voorzichtigheid en wijs beleid dezen uitweg als den besten gekozen, en we gelooven, dat onze Kerken nog altoos het veiligst handelen met aan hun raad zich te houden.

Metterdaad zijn de bezwaren, die men tegen dit doopgetuigenstelsel heeft ingebracht, dan ook niet zóó overwegend, dat dit instituut zelf daarom verworpen zou moeten worden. Het hoofdbezwaar, dat de ouders daardoor bij den doop van hun kind de hun wettig toekomende plaats aan anderen zouden moeten afstaan en zelfs op de doopvragen niet zouden mogen antwoorden, bleek op misverstand van het Synodaal besluit te berusten. Trouwens, onze vaders hebben nooit geoordeeld, dat het beantwoorden der doopvragen in zulke gevallen aan de ouders *belet* moest worden. Wanneer Voetius twee gevallen stelt, waarin doopgetuigen moeten optreden: 1° wanneer de ouders bij den doop ontbreken, en 2° wanneer ze niet voldoende zijn, dan ligt in dit laatste reeds opgesloten, dat ze wel antwoorden mogen, maar dat hun antwoord niet voldoende is en daarom moet aangevuld en bevestigd worden door de belofte der doopgetuigen. Trouwens, Voetius laat over deze kwestie geen twijfelachtig geluid hooren, want, wanneer hij op een andere plaats de vraag bespreekt, of men als doopgetuigen ook personen mag toelaten, die geen lid der Gereformeerde Kerk zijn, maakt hij onderscheid. Wanneer men daarmede doopgetuigen in het algemeen bedoelt, keurt hij dit af, maar hij maakt uitdrukkelijk daarbij een uitzondering voor de ouders van het kind. Wanneer de ouders maar niet beaalt afkeerig zijn van de belijdenis der Kerk en goede hopen geven, dat zij van hun verkeerden weg zich zullen bekeeren, dan moet men de ouders van het beantwoorden der doopvragen niet uitsluiten, zegt hij, omdat naar Goddelijk en natuurlijk recht de zorg voor de opvoeding van het kind in de eerste plaats aan de ouders toekomt (Pol. Eccl. Pars I, lib. II, p. 707).

Het tweede bezwaar, dat men wel heeft aangevoerd, dat de belofte, door zulke doopgetuigen afgelegd, wellicht te beteekenen heeft, omdat zulke getuigen over de opvoeding van het kind wellicht of niets te zeggen hebben, weegt dan ook veel zwaarder en wordt door Voetius daarom in den breedte besproken. Natuurlijk hangt hier alles af van de vraag, of de Kerkeraad maar ieder als doopgetuige accepteert en geen nadere waarborgen eischt, dat de doopgetuige zijn plicht ook zal en kan nakomen. Zeker hebben onze vaders nooit bedoeld, dat de Kerkeraad zich met het feit alleen tevreden zou stellen, dat zulke ouders een doopgetuige meebrechten. Ze stelden daarbij wel degelijk eischen om te zorgen, dat deze waarborg geen schijn, maar werkelijkheid was. Zoo welgerde Calvijn, gelijk we vroeger zagen, den doop van een kind uit Roomsche ouders geboren, hoewel de grootmoeder, die gereformeerd was, als doopgetuige wilde optreden, omdat de belofte deser grootmoeder geen waarborg aanbood, dat het kind in de Gereformeerde religie zou worden opgevoed. En zoo verwijst Voetius naar de besluiten van de Gereformeerde Kerken in Boheme en in Frankrijk, die uitdrukkelijk bepaald hadden, dat geen doopgetuigen werden toegelaten, wanneer de ouders niet voor den Kerkeraad of predikant verklaard hadden, dat zij aan deze doopgetuigen de macht en bevoegdheid schonken om toe te zien, dat het kind in de Gereformeerde leer werd opgevoed.

Nu staat het vraagstuk thans zeker anders dan in de dagen van Calvijn en onze vaders, omdat men nu niet meer te doen heeft

met half roomsche ouders, en het gevaar, dat zulk een in onze Kerken gedoopt kind roomsch zal worden opgevoed, wel zeer zelden zal voorkomen. Het gevaar dreigt van geheel anderen kant. Voor zoover het niet afleggen van belijdenis des geloofs voortkomt uit zekere religieuze onverschilligheid, bestaat er gevaar, dat zulke ouders hun gedoopte kinderen niet naar de Christelijke, maar naar de godsdienstloze openbare school zullen zenden en de catechisatie door hen geheel zal worden verzuimd ook voor hun kinderen. Tegen dat gevaar moet de Kerk de door haar gedoopte kinderen beschermen, en vandaar dat de doopgetuigen, voordat zij de doopbelofte afleggen, zich verzekeren moeten, dat de ouders bereid zijn hun kinderen naar de Christelijke school en de catechisatie der Kerk te zenden. Deze doopgetuigen hebben dan voorts bij het opwassen der kinderen toe te zien, dat hun opvoeding in Gereformeerden geest geschiedt, en de ouders te vermanen, wanneer ze hierin ontrouw bevonden werden. Een absolute waarborg is dit natuurlijk niet; maar de belofte van de ouders zelf is dit evenmin. De Kerk moet zich altoos tevreden stellen met relatieve zekerheid, en deze wordt haar door de belofte der doopgetuigen geboden, mits deze doopgetuigen niet pro forma optreden, maar hun taak en roeping verstaan.

Het zal daarom ook gewenscht wezen, gelijk Voetius in de tweede plaats opmerkt, dat men als doopgetuigen liefst neemt personen, die tot de naaste bloedverwanten van het te doopen kind behooren, zooda de grootouders, de oudooms of -tantes of de ooms en tantes van het te doopen kind, omdat deze door hun familiërelatie den meesten invloed op de opvoeding kunnen uitoefenen. Alleen indien deze naaste bloedverwanten ontbreken of indien ze geen lidmaat der Geref. Kerk zijn, of ook onwillig blijken om dezen liefdedienst te vervullen, moeten de ouders wel omsien naar vrienden of kennissen uit hun omgeving, die ze verzoeken als doopgetuigen op te treden; waarbij het dan wel vanzelf spreekt, dat deze doopgetuigen liefst op dezelfde plaats moeten wonen en als ernstige en vrome menschen moeten bekend staan. Indien echter niet alleen de bloedverwanten ontbreken, maar ook de vrienden weigeren om als doopgetuigen op te treden, oordeelt Voetius, dat dan als laatste hulpmiddel de Kerkeraad zelf bij monde van een der ambtsdragers de zorg voor de opvoeding op zich moet nemen en de doopbelofte moet afleggen (t. a. p. p. 706). Dit laatste is niet zoo vreemd als het schijnt, maar gaat uit van de volkomen juiste gedachte, dat elk kind des verbonds een „zaad der Kerk“ is en de gehele gemeente daarom voor de Christelijke opvoeding mede aansprakelijk is. Zooda oudtijds een kind uit het huis van Oranje, wanneer de vader vroeg te overlijden kwam, tot „kind van Staat“ werd aangenomen en de Staat voor de opvoeding van den erpiris zorgde, zoo is het ook hier. Ieder kind des verbonds is een „kind van de Kerk“, en wanneer de ouders geen getuigen kunnen vinden, die voor de opvoeding van het kind borg willen staan, dan moeten degenen, die de Kerk representeren, d. w. z. de ambtsdragers, de zorg voor de opvoeding op zich nemen. In geen geval mag zulk een kind ongedoopt blijven, omdat de ouders geen getuigen vinden kunnen; de Kerkeraad zelf heeft dan voor zulk een getuige te zorgen, opdat het kind als zaad der Kerk den doop moge ontvangen.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat de naam doopgetuigen voor deze personen, die in plaats van de ouders de stipulaties bij den doop aangaan, niet juist is, tot verwarring van denkenbeelden aanleiding geeft en daarom liever vermeden had moeten worden. Die naam doopgetuigen past alleen voor de vroeger in gebruik zijnde doopgetuigen, die met de ouders ten doop kwamen om getuigenis aangaande het geloof der ouders of aangaande het plaats hebben van den doop af te leggen. Maar die naam past niet voor de thans in zwang zijnde doopgetuigen, omdat deze bij den doop niet komen om te *getuigen*, maar om *borg* te staan voor de opvoeding van het te doopen kind. De oude naam van sponsor, fidejussor, of in het Hollandsch *borg*, zou daarom de alleen juiste wezen; desnoods, zoo men ze, gelijk Voetius doet, curatores, d. w. z. de verzorgers, kunnen noemen van het kind, maar de naam doopgetuige is een dwaasheid. Wanneer dan ook in ons doopformulier gevraagd wordt: waarvan gij vader of getuige zijt, behoelt men dit slechts nader te omschrijven: van welk kind gij getuige zijt, om te voelen, dat dit niet gaat. Men kan getuige zijn van een *handeling*, maar getuige van een *persoon* kan men niet wezen.

Nu is het zeker niet gemakkelijk om dit woord „doopgetuige“, dat door eeuwenlang spraakgebruik zich vastgezet heeft, uit onze kerkelijke taal weer weg te nemen; maar het zou toch overwegend verdienen om althans in de aanspraak bij den doop dit woord niet meer te gebruiken, omdat het hier slot noch zins heeft. Het gemakkelijkst zou dit kunnen geschieden, wanneer de grootouders of eenig andere familielid optreedt om de doopbelofte af te leggen, door hen dan te noemen met den naam, die de relatie tot het te doopen kind uitdrukt; b. v. „waarvan gij grootvader of grootmoeder zijt“. Vooral wanneer men vasthoudt aan de gedachte, dat het Genadeverbond tot het derde geslacht doorgaat en dus ook de kinderen onzer kinderen omvat, ligt het in den aard der zaak, dat de grootvader of grootmoeder *in die kwaliteit* en niet als „getuige“, welk woord niets zegt, bij den doop van het kleinkind optreedt en de doopbelofte aflegt. Meer moeilijkheid zou het geveel opleveren, wanneer niet de grootouders of een bloedverwant, maar een vriend der ouders of een kerkelijk ambtsdrager de doopvragen heeft te beantwoorden. Het woord „borg“

zou th
oude u
„meter
uitdruk
lossing
vroeg:
voornee
op u
naar u
doen o
het spi
daardor
dan do

Dn
den B
gingen
1913. K
„a Po
stembus,
revolutio
hoofdsta
Ik kar
Leestafel
Dit bli
laatste d
een „kn
de Gm
is het oo
Dan, i
ring geb
dit mijn
ken voor
ook in 't
terstond
en tijdel
langrijk
gereforme
wilt ge
ren; de
Kuyper,
En het
besien, d

„Onw
binding v
aan titel
gehouden.
Wetend
taal van
herinnerd
hem, voo
gehouden,
niet allee
maar weis
dezen dle
bewustzijn
rambe, l
waarin B
door God
besigt.
Dit is
ook 'n s
ook de s
het Gods
de orden
Memorie
zel de red
laat thans
van: „de
leidraad“
Uit het
de bekend
in: Deel
als motto
eerste vla

Het zij
te schrijven
De O
Schied
Die, i
Aard
Aan
En de
Ik citee
daarin de
duldelijk u

In verb
stukken d
Kierrecht
er zijn ge
in 't nat
in de op
Zonder
te gaan,
genoemde
vermelden
Orde, also
Gods, op

Allereers
en dit wel
Niet als
Gods ordi
ingaan. „V
zijn“, zeg
tot dogma
Daarbij
heid in vo
door ons,
overrijd, d
poverlijt
graat de re
schil in a
juist dit n
kansen heb
sen“. „En
bepaaldelij
handel, „a
aanpreken
schil spreid
zoo wil o
algemeen
Dit, het
zich verbi
natiën en
tegen de E
BILDERING
en het wan
noemen o
„gnds heur
grands Alb
In de t
lesen over
der Staten
het Kierre
Naar an
bepaaldelij
voor vrouw
slotte al v